

KOSOVA'DA 2025 GENEL SEÇİMLERİNİN ARDINDAN: SİYASAL TIKANMA, KURUMSAL ZAFİYET VE BÖLGESEL YANSIMALAR

SEYFİ EKREM KARTIN

- Kosova'da 2025 genel seçimlerinin ardından yaşanan hükümet kurulamama süreci, ülkenin demokratik kurumlarının işleyişi ve siyasi istikrarı üzerinde nasıl etkiler yaratmaktadır?
- Uluslararası aktörlerin Kosova siyasetindeki etkisi ve bölgesel güvenlik dinamikleri bağlamında, mevcut siyasi tıkanmanın çözümüne yönelik olası senaryolar nelerdir?

9 Şubat 2025 tarihinde gerçekleştirilen genel seçimler, Kosova siyasetinde yeni bir meşruiyet ve temsil arayışının ifadesi niteliğindedir. Seçim sonuçlarının ardından yürütme erkine ilişkin bir mutabakatın sağlanamaması, teknik bir hükümet kurma sürecinin ötesinde, Kosova'daki demokratik konsolidasyon sürecine dair yapısal ve siyasi kırılmalıkların görünür hâle geldiğini göstermektedir.

Seçimlerin üzerinden dört ay geçmiş olmasına karşın yeni hükümetin kurulamamış olması, siyasi sistemin işlerliğine dair sorgulamaları daha da derinleştirmiştir. Vetëvendosje Hareketi (VV), seçimlerde %42,3 oy oranıyla birinci sırayı almış; bu oran, 120 sandalyeli mecliste 48 milletvekilliğine karşılık gelmiştir.

Anayasal çoğunluk için gerekli 61 sandalye eşiği, VV'nin hükümet kurma noktasında koalisyon arayışını zorunlu kılmıştır. Ancak hareketin lideri Albin Kurti'nin, başta Kosova Demokratik Partisi (PDK) ve Kosova Geleceği İçin İttifak (AAK) olmak üzere çeşitli muhalefet aktörleriyle siyasi diyalogu öncelemeyen yaklaşımı, yürütmenin oluşmasını engelleyen temel etkenlerden biri olarak dikkat çekmektedir.

Meclis başkanının seçilmesi, anayasal süreçte yürütmeye geçişin başlangıç adımı olarak önem taşımaktadır. Fakat VV'nin meclis başkanlığı için aday gösterdiği Albulena Haxhiu'nun yeterli oyu alamaması, prosedürel bir engel olmanın ötesinde, siyasi uzlaşma kültürünün zayıf bir temele dayandığını gözler önüne sermektedir.

Nitekim 15 Nisan'dan bu yana toplanan meclis, aradan geçen yaklaşık üç aylık süre zarfında 29 oturum gerçekleştirmiştir; ancak her bir oturum, herhangi bir sonuç alınmaksızın dağılmıştır. Bu durum, meclis çalışmalarının yalnızca sembolik düzeyde kaldığını değil, anayasal işleyişin karşı karşıya olduğu derin yapısal tıkanıklığı da yansıtmaktadır. Yasama organında ortak iradenin inşa edilememesi, demokratik kurumların işleyişine dair kırılma noktalarının daha belirgin bir hâl almasına yol açmaktadır.

Siyasal açmazın etkileri Kosova'nın iç siyasal düzeniyle sınırlı kalmamaktadır. Ülkenin kuzeyinde süregelen güvenlik sorunları ve etnik temelli gerilimler, hükümetin kurulamamasıyla birleştiğinde, Avrupa Birliği ve diğer uluslararası aktörlerin Kosova'ya dair yaklaşımlarında ihtiyatlı bir çizginin benimsenmesine neden olmuştur. 2023 yılında uygulamaya alınan AB yaptırımlarının ancak kısmi düzeyde askıya alınması, Brüksel'in Kosova'dan beklentilerinin merkezinde kurumsal istikrarın bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca AB ve Dünya Bankası kaynaklı 700 ila 800 milyon avro destek paketlerinin serbest bırakılması, doğrudan siyasal uzlaşmaya bağlı olarak şekillenmektedir.

Anayasal düzenleme gereği, meclis başkanlığı seçiminin sonuçsuz kalması ve yürütmenin kurulamaması durumunda, Cumhurbaşkanı Vjosa Osmani'nin erken seçim çağrısı yapma yetkisi devreye girmektedir. Bu olasılık, siyasal takvimde yenilenme anlamı taşımakla birlikte; seçmen katılımında azalmaya, temsil zemininin zayıflamasına ve kurumsal meşruiyetin yıpranmasına neden olabilecek çeşitli riskleri de beraberinde getirmektedir.

Kosova'daki mevcut durum, demokratik geçiş süreçlerinde siyasal uzlaşının taşıdığı yapısal önemi bir kez daha gündeme taşımaktadır. Siyasal partiler arasında gelişmeyen müzakere kültürü, güncel hükümet krizinin süreklilik kazanmasına ek olarak, toplumsal barışın ve anayasal düzenin istikrarını da sarsan bir etkide bulunmaktadır.

Gelinen noktada Kosova'nın önünde iki temel yönelim bulunmaktadır. Birincisi, siyasal aktörlerin kısa vadeli kazanımları merkeze alan yaklaşımlar yerine kapsayıcı ve katılımcı bir yönetim modeli inşa etmesidir. İkincisi ise mevcut tıkanmanın sürmesi durumunda, erken seçimlerin ve kurumlar arası güven kaybının, yeni bir istikrarsızlık döngüsünü tetikleyebileceği öngörülmektedir. Bu ikilem, Kosova'nın iç dinamiklerinin yanı sıra Batı Balkanlar'daki genel siyasal denge üzerinde de belirleyici etkiler doğurabilecek niteliktedir.